

7. SINIF SOSYAL BİLGİLER

FULLETEN

EFSANE

SBD NOTLARI

SB.7.1.2

ÖZEL GEREKSİNİMLİ BİREYLER İÇİN FIRSAT EŞİTLİĞİ

● Konu Özetleri

● SBD Bilgi

● Kavram Kartları

● Kazanım Odaklı

HAZIRLAYAN

Muammer ASLAN

7.1.2 ÖZEL GEREKSİNİMLİ BİREYLER İÇİN FIRSAT EŞİTLİĞİ

Öğrenme çıktısı: Özel gereksinimli bireyler için fırsat eşitliğinin sürdürülmesine yönelik **fikir üretebileceksiniz**.
Anahtar kavramlar: **temel insan hakları, eşitlik, fırsat eşitliği, özel gereksinimli birey, erişilebilirlik, kaynaştırma/bütünleştirme, sevgi, şefkat, merhamet.**

Görsel 1.16 · Özel gereksinimli birey

TEMEL İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK

İnsanlar doğdukları andan itibaren bazı **vazgeçilmez** haklara sahiptir: yaşama, eğitim, sağlık, özgürlük, eşitlik... Bunlara **temel insan hakları** denir; yalnızca **insan olmaktan** dolayı sahip olunan, **devredilemez** ve **vazgeçilemez** haklardır; amacı bireylerin engelle karşılaşmadan kendilerini geliştirmesidir.

İnsanlar yaş, cinsiyet, kültür, fiziksel özellik bakımından farklıdır; **özel gereksinimli bireyler** de bu çeşitliliğin doğal parçasıdır ve herkes gibi **eşit haklara** sahiptir. **Anayasa Madde 10:** "Herkes dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin **kanun önünde eşittir**." Eşitlik örnekleri: kadın-erkek eşitliği, eğitimde eşitlik, kanun önünde eşitlik.

Görsel 1.17 · Batuhan Eruçar (millî yüzücü)

Görsel 1.18 · Sare Aydın (psikiyatri uzmanı)

Görsel 1.19 · Yusuf Akgün (ressam)

ENGELLERİ AŞAN ÜÇ GENÇ	BAŞARI HİKÂYESİ
Batuhan Eruçar	Serebral palsi nedeniyle doğuştan özel gereksinimli; doktor tavsiyesiyle yüzmeye başladı, annesi antrenörlük eğitimi alıp öğretti. 120'den fazla madalya ; Çanakkale Anzak Koyu yüzme yarışını birincilikle bitirdi; ailesiyle kurduğu kulüpte özel gereksinimli bireylere ücretsiz yüzme eğitimi.
Sare Aydın	Doğuştan parapleji (omurilik felci); 11 yaşına kadar okula gidemedi. Başlayınca sınıf atladı, ilkokul ve liseyi birincilikle bitirdi; Tokat Gaziosmanpaşa Tıp Fakültesi 'ni birincilikle tamamladı → psikiyatri uzmanı.
Yusuf Akgün	İğdır'da 6 yaşında elektrik akımıyla iki kolunu kaybetti; devlet korumasında büyüdü. Ağızıyla resim yapmayı öğrendi; yüzme, atletizm, kick boks, tiyatro; çok sayıda sergi ve ödül.

Sonuç: Özel gereksinimli her birey toplumun **eşit ve değerli** parçasıdır; doğru zamanda **destek ve fırsat** verildiğinde azim ve kararlılıkla önemli başarılarla imza atabilir (paralimpik kahramanlar).

YAZILI RADARI

● **Yazılıda nasıl sorulur?** "Temel insan haklarının özellikleri?" → devredilemez, vazgeçilemez, doğuştan. "Anayasa'nın 10. maddesi neyi düzenler?" → kanun önünde eşitlik. Başarı hikâyesi verilip "hangi değer / neyin kanıtı?" → azim; fırsat verilince başarı.

KAVRAMLAR

Temel insan hakları: Doğuştan sahip olunan vazgeçilmez haklar.

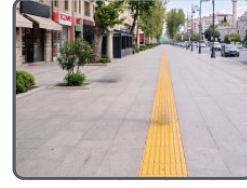
Devredilemez: Başkasına aktarılamayan.

7.1.2 ÖZEL GEREKSİNİMLİ BİREYLER VE FIRSAT EŞİTLİĞİ

ÖZEL GEREKSİNİMLİ BİREYLER KİMLERDİR?

Fiziksel, zihinsel, duygusal veya gelişimsel açıdan yaşlılarından **farklı ihtiyaçlara** sahip; günlük yaşamını sürdürmek ve toplum içinde **bağımsız** yaşamak için **ek destek ve eğitime** ihtiyaç duyan kişiler. Kapsam: görme, işitme ve bedensel yetersizliği olanlar · dil ve konuşma bozukluğu · dikkat eksikliği ve hiperaktivite · öğrenme güçlüğü · **özel yetenekli** bireyler.

Herkes gibi **hayalleri, yetenekleri ve güçlü yönleri** vardır: tekerlekli sandalye kullanan öğrenci resimde yetenekli, işitme yetersizliği olan çocuk sporda başarılı olabilir → toplumun **ayrılmaz parçası** olarak görmek, empatiyle yaklaşmak; okul, iş yeri ve sosyal alanlarda **uygun düzenlemeler** yapmak.

Görsel 1.20 · Görme yetersizliği için takip şeridi

Görsel 1.21 · Engelli araç park yeri

FIRSAT EŞİTLİĞİ

İnsanların doğdukları yer, cinsiyetleri, ailelerinin ekonomik durumu, sahip oldukları özellikler **ne olursa olsun aynı haklara** sahip olması. Örnekler: her çocuğun okula gidebilmesi · kız ve erkek öğrencilerin aynı şartlarda eğitim görmesi · özel gereksinimli bireylerin **rampa, asansör** gibi fiziksel düzenlemeler ve **özel eğitim desteğiyle** eğitim görebilmesi.

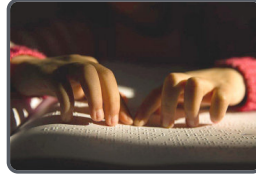
Bireye katkısı: eğitim, sağlık, iş ve sosyal hayatta eşit haklar → yetenekleri geliştirme, hayallere ulaşma, kendini değerli hissetme, **öz güven**, hayata umutla bakma. **Topluma katkısı:** **adalet ve barış** ortamı; etkin katılımın olduğu toplum daha güçlü, mutlu ve huzurlu; şefkat, anlayış, merhamet ve sevgiyle desteklenen fırsat eşitliği toplumu geliştirir.

YASALARLA GÜVENCE ALTINA ALINAN UYGULAMALAR

Eğitimde **kaynaştırma / bütünleştirme** ve **bireyselleştirilmiş eğitim programları** (BEP) · kamu binalarında ve ulaşımda **erişilebilirlik** düzenlemeleri · sağlık hizmetlerine kolay erişim · sosyal yaşamda destekleyici hizmetler → özel gereksinimli bireyler toplumsal yaşamın her alanında etkin rol alır; kanunlar karşısında **onur ve değer bakımından aynı koşullara** sahip olmak temel haktır.

Görsel 1.22 · İşaret dili alfabesi

Görsel 1.23 · Braille alfabesiyle kabartma yazı

Görsel 1.24 · Araç içi erişilebilirlik rampası

YAZILI RADARI

● **Yazılıda nasıl sorulur?** "Fırsat eşitliği nedir? Örnek veriniz." · "Özel gereksinimli bireyler kimleri kapsar?" (özel yetenekliler de dâhil!). "Takip şeridi, rampa, Braille alfabesi hangi amaçla yapılır?" → erişilebilirlik, fırsat eşitliği. "Fırsat eşitliğinin topluma katkısı?"

KAVRAMLAR

Fırsat eşitliği: Özellikleri ne olursa olsun aynı haklara sahip olma.

Kaynaştırma: Özel gereksinimli öğrencinin genel sınıfta eğitimi.

Takip şeridi: Görme engelliler için kabartmalı yol şeridi.

İşaret dili: İşitme engellilerin el işaretli dili.

Erişilebilirlik: Herkesin mekân ve hizmete ulaşabilmesi.

BEP: Bireyselleştirilmiş eğitim programı.

Braille: Görme engelliler için kabartma yazı.

Rampa: Eğimli geçiş yolu.

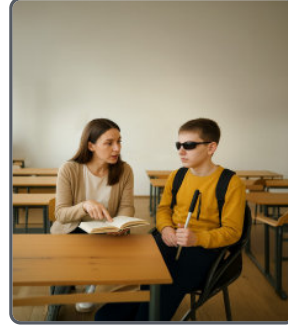
7.1.2 FIRSAT EŞİTLİĞİ İÇİN YAPILAN ÇALIŞMALAR VE FİKİRLER

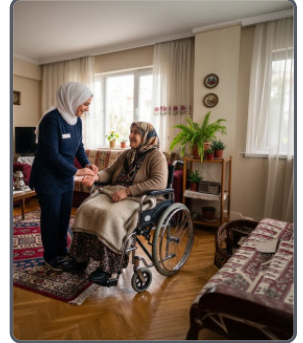
Görsel 1.25 · Atlı terapi
(Kastamonu)

Görsel 1.26 · Engelsiz plaj
(Fethiye)

Görsel 1.27 · Engelsiz eğitim

Görsel 1.28 · Engelsiz sağlık
(evde bakım)

ÇALIŞMA	NE SAĞLIYOR?
Atlı terapi · Kastamonu "Sen de Gel"	Uzman eğitmenlerle atlı terapi → kas gelişimi, denge, yürüme becerisinde iyileşme; aileler sosyal hayata katılıyor ve çocuklarının gelişimine destek oluyor.
Bakım hizmetleri	Özel bakım merkezleri: sürekli desteğe ihtiyaç duyanlara profesyonel bakım · Gündüz bakım merkezleri: öz bakım + eğitsel, sosyal, sportif etkinlikler; aileye zaman · Geçici ve misafir bakım: hac, umre, sağlık, seyahat gibi durumlarda yatılı bakım · Umut evleri: günlük yaşam becerisi, bağımsız yaşam.
Engelsiz plaj ve kısa mola merkezi · Fethiye	Halk plajları engelsiz hâle getirildi → denizden yararlanma; kısa mola merkezinde uzman personelle etkinlik, aileye günlük işlerini sürdürme fırsatı.
Eğitimde engel yok · MEB	Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü: sosyal gelişim, topluma uyum, üst öğrenime ve mesleğe hazırlık; okula gidemeyenlere hastanede ve evde eğitim .
Evde bakım · Karabük	Haftalık/aylık düzenli ziyaretler; temizlik gibi temel ihtiyaçlar karşılanıyor; yaşlılar da yararlanıyor → güven ve huzur.

SEVGİ · ŞEFKAT · MERHAMET

Sevgi: insanları olduğu gibi kabul etme · **Şefkat:** ihtiyaç anında destek olma · **Merhamet:** başkalarının zorluklarını anlayıp duyarlı davranma → karşılıklı saygı, dayanışma, yardımlaşma; herkesin kendini değerli hissettiği **kapsayıcı** ve huzurlu toplum. Çalışmaların **ortak amacı:** eşit, bağımsız ve saygın yaşam; sosyal hayata etkin katılım.

FİKİR ÜRETİYORUZ · BEŞ ALAN

Eğitim: sesli kitap, işaret dili dersi, BEP, engelsiz okul · **Sağlık:** evde bakım, öncelikli randevu, erişilebilir hastane · **İstihdam:** engelli kotası, uzaktan çalışma, mesleki kurslar · **Ulaşım:** alçak tabanlı otobüs, sesli sinyal, rampa, engelli park yeri · **Sosyal yaşama katılım:** engelsiz plaj-park, spor kulüpleri, sanat atölyeleri, farkındalık etkinlikleri.

ENGELSİZ YAŞAM TASARIMLARI · PROJE TASLAĞI

Proje grubunun adı → görevli öğrenciler ve **proje yürütücüsü** → projenin adı, **amacı**, yeri, tarihi ve süresi → yararlanacak kişiler → yöntem (izlenecek adımlar) → kaynaklar → sonuç ve değerlendirme. Örnek: "Sesli Kütüphane" — görme engelli öğrenciler için ders kitaplarının sesli kayda alınması; okul idaresi ve belediyeyle iş birliği.

YAZILI RADARI

● **Yazılıda nasıl sorulur?** Bir hizmet verilip "hangi alanda fırsat eşitliği?" (evde eğitim → eğitim; engelsiz plaj → sosyal yaşam). "Özel gereksinimli bireyler için yapılan çalışmaların ortak amacı?" · "Sevgi, şefkat ve merhamet ne ifade eder?" · "Fırsat eşitliğini sürdürmek için bir öneri yazınız."

TEST MİNİ TEST

5 soru · yeni nesil · önerilen süre 8 dakika

Doğru: ___ / 5

1 İnsanların doğdukları yer, cinsiyetleri, ailelerinin ekonomik durumu ve sahip oldukları özellikler ne olursa olsun aynı haklara sahip olmasıdır.

Tanımı verilen kavram aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Fırsat eşitliği B) Empati
C) Dayanışma D) Erişilebilirlik

2 Anayasamızın 10. maddesine göre herkes dil, ırk, renk, cinsiyet, din ve benzeri sebeplerle ayrım gözetilmeksizin aşağıdakilerden hangisi önünde eşittir?

- A) Kanun B) Aile
C) Okul D) Meslek

3 Kaldırımlardaki takip şeritleri, kamu binalarındaki rampalar ve Braille alfabesiyle yazılmış kabartma yazılar özel gereksinimli bireyler için aşağıdakilerden hangisini sağlamaya yöneliktir?

- A) Ekonomik kazanç B) Erişilebilirlik ve fırsat eşitliği
C) Kültürel etkileşim D) Siyasi katılım

4 Serebral palsy nedeniyle özel gereksinimli olan Batuhan Eruçar 120'den fazla madalya kazanmış; Sare Aydın tıp fakültesini birincilikle bitirmiştir.

Bu örnekler aşağıdakilerden hangisini kanıtlar?

- A) Özel gereksinimli bireyler destek ve fırsat verildiğinde büyük başarılar elde edebilir.
B) Özel gereksinimli bireyler yalnızca sporda başarılı olur.
C) Eğitim özel gereksinimli bireyler için gerekli değildir.
D) Başarı yalnızca ekonomik duruma bağlıdır.

5 Ailelerin hac, umre, sağlık veya seyahat gibi nedenlerle geçici süreyle özel gereksinimli bireylerin yanında olamadığı durumlarda sunulan yatılı bakım hizmeti aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Gündüz bakım merkezi B) Umut evi
C) Geçici ve misafir bakım hizmeti D) Evde eğitim hizmeti

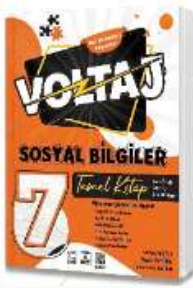
SORU	CEVAP	KISA ÇÖZÜM
1. Soru	A	Tanım fırsat eşitliğine aittir.
2. Soru	A	Madde 10 kanun önünde eşitliği düzenler.
3. Soru	B	Bu düzenlemeler erişilebilirlik ve fırsat eşitliği sağlar.
4. Soru	A	Fırsat verilince özel gereksinimli bireyler başarılı olabilir.
5. Soru	C	Geçici durumlarda yatılı bakım geçici ve misafir bakım hizmetidir.

DAHA FAZLASI İÇİN OKUT!

7. Sınıf Sosyal Bilgiler Kitap Tavsiyeleri

Yazılıdan 100 almaya hazır mısın? Bu sorularla kendini test ettin, şimdi sıra denemelerde ve bursluluk sınavlarında fark yaratmakta! **Voltaj Serisi** kitaplarıyla pratik yap, sınav maratonunda hep bir adım önde ol.

Sosyal Bilgiler Temel Kitap

- ✓ Konu özeti ve etkinlik.
- ✓ Video çözümlü.
- ✓ Akıllı tahta desteği.
- ✓ Müfredata %100 uyumlu.

36 Haftalık Fasikül

- ✓ Haftalık konu takibi.
- ✓ Yeni nesil sorular.
- ✓ Kazanım kavrama testleri.
- ✓ Pratik çek-kopar yapı.

Yeni Nesil Soru Bankası

- ✓ Beceri temelli sorular.
- ✓ Mantık muhakeme odaklı.
- ✓ Bölüm sonu denemeleri.
- ✓ Tamamı video çözümlü.

SOSYAL BİLGİLER DÜNYASI®

Bu metin ve doküman Muammer ASLAN tarafından "Sosyal Bilgiler Dünyası" için hazırlanmıştır.

www.sosyalbilgilerdunyasi.com